

Makale Türü: Araştırma makalesi
Geliş Tarihi: 17.04.2024
Kabul Tarihi: 10.06.2024

Article Type: Research article
Submitted: 17.04.2024
Accepted: 10.06.2024

Atf Bilgisi / Reference Information

Yardımcı, Ş. (2024). Özel Güvenlik ve Koruma Görevlilerinin Mesleki Deneyimleri Üzerine Bir Çalışma. *Birey ve Toplum Sosyal Bilimler Dergisi*, 14(1), 61-75.
DOI:10.20493/birtop.1469572

ÖZEL GÜVENLİK VE KORUMA GÖREVLİLERİNİN MESLEKİ DENEYİMLERİ ÜZERİNE BİR ÇALIŞMA

A STUDY ON PROFESSIONAL EXPERIENCES OF PRIVATE SECURITY AND GUARDS

Şehmus YARDIMCI

Gümrük Muhafaza Memuru, Ticaret Bakanlığı, Türkiye

Customs Officer, Ministry of Trade, Türkiye

sehmusyardimci@anadolu.edu.tr

ORCID: 000-0002-0421-129X

Öz

Bu çalışma, özel güvenlik ve koruma görevlilerinin mesleki algılarını, deneyimlerini ve yaşantılarını konu alan fenomenolojik bir araştırmadır. Literatürde özel güvenlik personelleri ile ilgili birçok çalışmaya rastlamak mümkündür. Bu çalışmalar incelendiğinde, genellikle özel güvenlik personellerinin sayısal ve hukuksal durumlarının araştırıldığı görülmektedir. Bu araştırma, özel güvenlik ve koruma görevlilerinin sayısal, kavramsal ve hukuksal durumlarının yanı sıra mesleki deneyim ve algılarının ortaya çıkarılmasına yönelik olarak hazırlanmıştır. Özel güvenlik ve koruma görevlileri ile ilgili bu araştırma fenomenolojik bir çalışma olarak tasarlanmıştır. Veri elde etmede görüşme tekniği kullanılmıştır. Görüşmeler, yarı-yapılandırılmış sorularla bireysel ve odak grup şeklinde yürütülmüştür. Bireysel görüşmelerde 6 kişi, odak grup görüşmesinde ise 4 kişi olmak üzere toplamda 10 katılımcı ile görüşülmüştür. Fenomenolojik araştırmanın anlamına uygun olarak görüşmeler uzun süreli yapılmıştır. Nitel araştırmalar gereği görüşmelerin doyum noktasına ulaştığı anlaşılınca görüşmeler son bulmuştur. Veriler betimsel bir şekilde analiz edilip yorumlanmıştır. Araştırma kapsamında yapılan görüşmeler sonucunda, özel güvenlik ve koruma mesleğine yönelik aşağılama, küçümseme ve değersiz görme gibi birçok olumsuz algının olduğu belirlenmiştir. Özel güvenlik personelinin, caydırıcılık ve önleme gibi özel durumlardaki sınırlı yetkisi yasal düzenlemelere ihtiyaç duyulduğunu göstermektedir. Görüşmelerde ifade edilen bir diğer önemli konu da özel güvenlik ve koruma görevlilerinin görev dışı hizmetlerde çalıştırılmaları ve olumsuz söylemlere (tehdit, hakaret, küfür) maruz kalmalarıdır. Bundan dolayı kendi esas işlerine yoğunlaşamayan özel güvenlik personelleri, görev tanımlarının dışında işlerle uğraşmaktadırlar. Özel güvenlik personelleri, çalıştıkları kurumun yöneticisi tarafından “işten çıkarılabilir” kaygısı yüzünden görev dışı işleri yapmak zorunda hissetmekte ve olumsuz söylemlerden dolayı da mesleki yıpranmalar yaşamaktadırlar. Özel güvenlik görevlilerinin yaşadıkları sorunlar, yeniden hukuksal mesleki sınırların çizilmesine ihtiyaç duyulduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Güvenlik, özel güvenlik görevlileri, fenomenolojik araştırma.

Abstract

This study which is a phenomenological research deals with the professional perceptions, experiences and life ways of private security and guard officers. It is possible to come across with many studies about private security personnel in the literature and they are generally written on the aspects of numerical and legal status of private security personnel. This research is conducted to reveal, beside the numerical, conceptual and legal status of private security and guard officers, also their professional experiences and perceptions. This research is designed as phenomenological study on the private security and guard officers. Interview technique is applied to collect data. Individual and focus group with semi-structured interview questions were conducted. A total of 10 participants interviewed with six participants in individual interviews and four participants in focus group interviews. In accordance with the nature of phenomenological research due emphasis is given for long-continued and repetitive interviews. The data is then analyzed and interpreted descriptively. As a result of the interviews made within the scope of the subject, the research determined that there are many negative perceptions towards the private security and guard profession such as humiliation, undervaluing and worthlessness. The study also indicated the need of crafting legal regulations to limit the authority of private security personnel in special situations such as deterrence and prevention. Another important issue expressed in the interviews is that private security and guard officers are employed in off-duty services in addition to their own work and are exposed to negative discourse (threats, insults, verbal abuse). Additionally, fear of dismissal from their job by the managers is also among the reasons for private security personnel not to concentrate on their main tasks and engage outside their job descriptions. consequently, private security and guard personel experience professional exhaustion.

Keywords: Security, private security officers, phenomenological research.

GİRİŞ

Özel güvenlik, hızla büyüyen sektörlerden biridir. Bu durum özelleştirmenin sonucu olarak ortaya çıkmıştır (Kontos, 2004, s.199). Nitekim dünya çapında da güvenlik konusu adım adım genişlemektedir. Toplumların huzur ve güven içerisinde yaşama isteği başka bir deyişle tehlike ve tehditlere karşı özgür ve konforlu bir şekilde yaşamlarını sürdürme arayışları özel güvenlik görevlilerinde karşılık bulmuştur (Alpkutlu, 2017, s.44). Devletlerin, kısmen de olsa bazı kişi veya kurumlar tarafından güvenliği sağlama yoluna gitmesi, güvenlik konusundaki birtakım yetkilerini özel teşebbüslere (özel güvenlik şirketlerine) devretmesi bu sektör üzerinde titizlikle durmayı gerektirmektedir (Acun, 2018, s.1). Bu yüzden hükümetler özel güvenlik sektörü hakkında gerektiği zaman bilgi toplamaktadırlar. Özel güvenlik ile ilgili toplanan bu bilgiler raporlar hâline getirilmektedir. Her ne kadar özel güvenlik üzerine raporlar doğrultusunda araştırmalar yapılsa da dikkate alınması gereken pek çok husus bulunmaktadır. Giderek büyüyen özel güvenlik sektörü hakkındaki çalışmalar güncelliğini yitirmekte ve daha ayrıntılı bilgilere ihtiyaç duyulmaktadır (Strom, vd.,2010).

Bu çalışma, literatürde özel güvenlik ile ilgili yapılan çalışmalardan farklı olarak özel güvenlik ve koruma görevlilerinin mesleki deneyim ve algılarını araştırmak üzere hazırlanmıştır. Yapılan bu araştırma, genel olarak güvenlik konusunun önemine dikkat çekmekle birlikte özelde, özel güvenlik ve koruma görevlileri ile ilgili fenomenolojik bir bakış açısıyla irdelemeyi amaçlamaktadır. Dolayısıyla özel güvenlik personellerinin mesleki yaşantılarındaki deneyimlerin özüne inilmek istenmiştir. Araştırmanın sorusu, özel güvenlik ve koruma görevlilerinin mesleki algı ve deneyimlerinin nasıl anlamlandırıldığı ile ilgilidir.

Özel güvenlik konusunda yapılan bu araştırma literatürdeki kısıtlı kaynaklardan faydalanılarak yürütülmüştür. Bu çalışma özelindeki araştırmaların kısıtlılığından dolayı özel güvenliğin kavramsal çerçevesi ve yasal durumları gibi konular üzerine yazılmış bilimsel kaynaklardan yararlanılarak bir bağlam bölümü oluşturulmuştur. Bağlam bölümünde araştırılan konu özelinde doğrudan olmasa da özel güvenlik hakkında genel açıklamalar yapılarak dolaylı ve anlamlı bir ilişki kurulması amaçlanmıştır.

Araştırma kapsamında öncelikle, incelenen konunun kavramsal çerçevesi hakkında bilgiler verilmiştir. Çalışmanın ilerleyen bölümlerinde; literatür incelemesi yapılmış, bireysel ve odak grup şeklinde görüşmeler gerçekleştirilmiş ve bulgular betimsel bir şekilde yorumlanarak analiz edilmiştir.

1. Özel Güvenlik Kavramı Üzerine

Soğuk savaş döneminin sona ermesi, küreselleşmeyle birlikte siyasi, ekonomik ve kültürel alandaki değişimler, Avrupa Birliği'nin genişlemesinden dolayı sınırların yeniden belirlenmesi ve ABD'de 21. yüzyılda yaşanan terör saldırısı dünya ilişkilerini derinden etkilemiştir (Uçkun vd., 2012, s.22). Suç örgütlerinin artması, terör sorununun uluslararası boyutlara ulaşması, salgın hastalıklar ve nükleer silahların yayılması gibi tehditler nedeniyle güvenlik kavramı yeniden inşa edilmiştir (Tangör ve Yalçınkaya, 2010, s.129). Bundan sonraki süreçlerde güvenlik kavramının üzerinde daha çok durulmuş ve güvenlik teşkilatlarının görev ve yetkileri hakkında yeni stratejiler geliştirilmiştir.

TDK (2021) [Türk Dil Kurumu]'ya göre güvenlik; "Toplum yaşamında yasal düzenin aksamadan yürütülmesi, kişilerin korkusuzca yaşayabilmesi durumu, emniyet" olarak tanımlanmıştır. Güvenlik, genel itibarıyla korunma, emniyette olma anlamını taşımaktadır.

Özel güvenlik tanımına bakılacak olursa, "Kişi, kurum ve özel mülkleri emniyete alan, suç ve suçlulara karşı koruyan, vermiş olduğu hizmet karşısında kar sağlayan kişi ve şirketlerdir" (Bektaş, 2019, s.8). Özel güvenliğin başka bir tanımında ise; "Özel bir kanunla kurulmuş olan, görevli olduğu yer sınırları içinde o yerin düzenini sağlayan, meydana gelebilecek suçları önleyen, sorumlu bulunduğu yere karşı yapılacak saldırıları önleyen, bu konuda gerektiğinde yasal yetki ve çerçevede silah kullanabilen, faileri yakalayan ve kolluk kuvveti gelene kadar iz ve delillerin muhafazasını sağlayan bir kolluk birimidir" (Mil,2014, ss.118-119).

Büyük şehirlerde nüfusun yoğunlaşması hem toplumsal hem de bireysel güvenliği ön plana çıkarmaktadır. Kolluk güçlerini tamamlayıcı bir meslek olan özel güvenlik ve koruma görevlilerine bu tür durumlarda ihtiyaç duyulmaktadır. 5188 sayılı "Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanunu'nun 1. maddesinde, "...kamu güvenliğini tamamlayıcı mahiyetteki özel güvenlik hizmetleri..." şeklinde ifade edilmiştir. Bu madde ile özel güvenliğin tamamlayıcı özelliğine vurgu yapılmaktadır (5188 sayılı kanun, md. 1).

2. Bağlam

Bu araştırma özel güvenlik personelleri ile ilgili mesleki öz, algı ve deneyimleri konu aldığı için yeni çalışılan bir konudur. Demirci, U. (2022, s.57)"Özel Güvenlik Görevlilerinin Öz Yeterlilik Algıları ve Örgütsel Bağlılık Düzeylerinin Demografik Özellikler Açısından İncelenmesi: Elazığ Kaan Proje Çalışanları Örneği" başlıklı çalışmada: "Türkiye'de özel güvenlik görevlilerinin öz yeterlilikleri üzerine gerçekleştirilmiş bir araştırmaya rastlanmamıştır." diyerek araştırılan konunun yeni olduğuna dikkat çekmiştir. Bu nedenle çalışmanın tanımlayıcı bölümünden sonra ilgili literatür taraması sonucu araştırmanın konusu ile ilişkili olduğu düşünülen başlıklara yer verilmiştir. Özel güvenlik görevlilerinin mesleki algı ve deneyimleri ile ilişkili olan bu başlıklar kısaca; hukuki çerçeve, sayısal bilgiler ve istihdamdır. Araştırmanın, özel güvenlik personellerini konu alması sebebiyle kısmen de olsa bu bağlamla ilişki kurularak daha anlaşılır olacağı düşünülmektedir.

3. Özel Güvenliğe İlişkin Dünyadaki ve Türkiye'deki Hukuki Çerçeve ve Sayısal Bilgiler

Özel güvenlik, hizmet, koruma ve emniyette olma gibi anlamların yanında ekonomik bir faaliyet alanı olarak da karşımıza çıkmaktadır. Özel güvenlik şirketlerinin çoğalmasında rekabet ortamına zemin oluşturmaktadır. 2011 yılı ortalama verilerine göre özel güvenlik şirketleri dünya piyasasında 100 milyar dolardan fazla bir paya sahiptir. Ayrıca 1,7 milyon çalışanı olan önemli bir sektördür. Türkiye, 3 milyar dolar ile bu payda yer almıştır. Aynı zamanda özel güvenlik istihdamı açısından bakıldığında Avrupa'da 213.7182'lik sayı ile ikinci sırada yer almaktadır (TOBB,2014:1-2[Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği]). Bazı AB ülkelerinde özel güvenlik şirketlerine örnek verecek olursak, Fransa'da 4700, Macaristan'da 3900, Polonya'da 3600, Çek Cumhuriyeti'nde ise 2210 şirket bulunmaktadır (TOBB, 2014, s.4).

Özel güvenlik sektörü giderek yaygınlaşmakta ve devlet tarafından güvenlik görevlerinin devredilebilme özelliği bazı ülkeleri ordu yerine özel güvenlik şirketlerini kullanmaya yöneltmiştir. Nitekim Amerika ve İngiltere 2003 yılında Irak işgalinde özel güvenlik şirketlerini kullanmıştır (Mil, 2014, s.118).

1989 yılında kurulan Coess [Avrupa Güvenlik Hizmetleri Konfederasyonu]'nun amacı özel güvenlik hizmetlerini tek çatı altında toplamaktır. Coess, 17'si AB üyesi olmak üzere toplam 23 ulusal derneği bir araya getirmiştir (Coess, 2021, Haziran 06 <https://www.coess.org/about.php?page=history>). Türkiye'de bu kuruluşa Güvenlik Servisleri Organizasyon Birliği Derneğiyle [Güsod] üyedir. Türkiye 2000 yılında Coess'in asli üyesi olmuştur. Coess, Avrupa'da faaliyet hâlinde olan 45.000 özel güvenlik şirketini temsil etmektedir (Güsod, 2021, Haziran 07 <http://gusod.com.tr/gusod-hakkinda>).

Türkiye'de özel güvenlik ile ilgili hukuki süreçte 1981 yılında 2495 sayılı bazı kurum ve kuruluşların korunması ve güvenliklerinin sağlanması hakkındaki kanunun güncelliğini ve geçerliliğini yitirmeye başlaması üzerine 5188 sayılı kanun çıkarılmıştır (Ağırkaya, 2019, s.9). Bu kanun kapsamında kurulan şirketlerin, sürekli değişen ve gelişen güvenlik ihtiyaçlarına tam anlamıyla cevap verememesi, 2004 yılında 5188 sayılı “Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanun” un çıkarılmasında etkili olmuştur. 5188 sayılı kanunla birlikte özel güvenlik ile ilişkili kapsam ve konular hukuki yapıya kavuşturulmuştur. Özel güvenlik konusunda yapılan yasal düzenleme ile güvenlik şirketleri birçok farklı alanda güvenlik faaliyeti göstermeye başlamıştır.

“Türkiye'de özel güvenlik sertifikası sahibi kişi sayısı, 1 milyon 556 bin kişidir. Bu sayı içerisinde aktif olarak görev alan özel güvenlik görevli sayısı ise 283.431'dir. Bu rakam 270 bine yakın emniyet personeli sayısından da fazla. Özel güvenlik görevlilerin Türkiye'deki sayısı Avusturya, Belçika, Portekiz, Hollanda, Norveç ve Çek Cumhuriyeti'nin ordularının asker sayısını geride bırakmıştır” (Özel Güvenlik Haber, 2021, Haziran 06 <https://www.ogghaber.net/haber-ozel-guvenlik-sektoru-buyuyorturkiyede-ozel-guvenlik-gorevlisi-sayisi-kac-203.html>).

2019 yılına gelindiğinde ilk üç ayda özel güvenlik olarak çalışanların sayısı 315 bini aşmıştır. Bu sayı, 2018 yılında mevcut EGM [Emniyet Genel Müdürlüğü] personeli olan 255.978 sayısından fazla, TSK [Türk Silahlı Kuvvetleri] personeli olan 476. 836 sayısına da yaklaşmış bulunmaktadır. Bir ordu gibi büyüyen özel güvenlik görevlileri TSK'den sonra ikinci büyük güvenlik alanı haline gelmiştir (Örki, 2019, s.1). En son güncel sayı ise EGM Özel Güvenlik Denetleme Başkanlığı tarafından verilmiştir. 2021 yılı haziran ayı itibariyle Türkiye'de 331.491 özel güvenlik görevlisi bulunmaktadır. Özel güvenlik alanında faaliyet

gösteren şirket sayısı ise 2.248 olarak açıklanmıştır (Emniyet Genel müdürlüğü, 2021, Haziran 11 <https://www.egm.gov.tr/ozelguvenlik/ozel-guvenlik-gorevlilerinin-asi-randevulari-hk>).

Özel güvenliğe ilişkin olarak verilen sayısal bilgilerden de anlaşılacağı üzere özel güvenlik personel sayısı her geçen yıl artarak devam etmiştir. Özel güvenlik sektöründe çalışan personel sayısı bazı ülkelerin ordu sayılarını bile geçecek düzeyde bir sayıya ulaştığı görülmektedir. Özel güvenlik personel sayısının 300 bini aşması bu yönde uygulanacak politikaların da önemini arttırmaktadır. O yüzden, devletin, özel güvenlik personelleri ile ilgili görev, yetki ve sorumluluklar ile denetim sürecini yeniden gözden geçirmesinde fayda bulunmaktadır.

4. Özel Güvenlik İstihdamının Ekonomik Yönü

Devlet yönetimindeki fonksiyonların artması, kamu düzen ve güvenliği açısından birtakım zaafaların ortaya çıkmasına neden olmuştur (Efe, 2018: 38). Türkiye, geçmişten günümüze kadar gerek yaşanan darbe girişimleri gerekse toplumsal olaylardan dolayı özel güvenliğe önem vermiştir. Sonuç itibarıyla Türkiye, karşılaşılan tehlike ve tehditlere karşı özel güvenlik görevlilerini çözüm olarak görmüştür. Bunun temel nedenleri daha ekonomik olması ve hesap verilebilirliğin daha fazla olmasından ötürüdür (Alpkutlu, 2017, s.22).

Güvenlik ihtiyacının artması güvenlik konusunu, devlet, özel güvenlik görevlileri ve ilgili özel güvenlik kurumları açısından önemli bir kavram hâline getirmiştir. Devlet açısından bakıldığında, güvenlik sektörünün ortaya çıkması devleti ekonomik açıdan önemli bir yükten kurtarmanın yanında işsizliği azaltma gibi olumlu yansımaları olmuştur. Özel güvenlik sektörlerinin kurulması, güvenlik ihtiyacının karşılanması yönündeki artan talepten dolayı güvenlik şirketlerinin hızlı bir şekilde büyümesini ve gelişmesini sağlamıştır (Çayırbaş, 2013, ss.34,36). Güvenlik sektörü, yalnızca artan talebe bağlı olarak gelişmemiştir. Bunun yanı sıra ekonomide yaşanan gelişmeler ve işsizlik gibi sebeplerle de giderek büyüyen bir hizmet hâline gelmiştir (Söker, 2019, s.7).

5. Alan Yazın İncelemesi

“Özel güvenliğin büyümesi, Avrupa Birliği’ndeki eğilimler” (Steden & Sarre, 2007) başlıklı çalışmada, Avrupa ülkelerindeki güvenlik sektörünün gitgide büyüdüğünü ve bu büyümenin aynı zamanda özel güvenlik sektöründe güncellemeyi de gerektirdiğini belirtmiştir. Avrupa ülkelerindeki özel güvenlik sayısı ile polis sayısı arasında karşılaştırmalar yapmıştır. “De Waard’ın” 1999 yılında yaptığı çalışmada Avrupa’daki özel güvenlik sayısının 600 bin civarında olduğunu 2004 yılına gelindiğinde ise bu sayının 1 milyonu aştığı ifade edilmiştir. Bu sayının artmasındaki neden Avrupa Birliği’ne 10 ülkenin daha katılması ve üye ülke sayısının 25’e ulaşmasından dolayıdır. Steden ve Sarre, özel güvenlik konusunda çalışma yapacak araştırmacıların daha kapsamlı ve güncel araştırmalar yapmasının önemli olduğunu vurgulamıştır.

“Özel güvenlik teşkilatında eğitim olgusu”(Doğan, 2019) adlı çalışmada özel güvenlik kursları ile meslek yüksekokullarında verilen özel güvenlik eğitimlerini karşılaştırmalı inceleyerek buna yönelik çözüm önerileri geliştirmiştir. Çalışmada gerek özel güvenlik kursları gerekse ön lisans programlarında verilen özel güvenlik dersleriyle ilgili kavramsal çerçeve çizilmiştir. Bunun yanında özel güvenliğin tarihçesi ile özel güvenliğin bugüne kadar olan süreçte geçirdiği değişimi ve durumu da incelemiştir. Sonuç olarak özel güvenlik kurslarında eğitim alan özel güvenlik görevlileri ile meslek yüksekokullarında eğitim alan özel güvenlik

görevlilerinin çalışma sahalarının oldukça geniş olduğunu buna yönelik standart bir eğitim yerine çalışılan sektör bazlı eğitimlerin verilmesinin daha uygun olacağını, her iki kurum ve kurslarda eğitim alan özel güvenlik görevlilerinin aldıkları eğitim gereği aynı statü ve şartlarda çalışmasının doğru olmadığını, uzmanlaşmış personel açıklarında genellikle meslek yüksekokullarından mezun olanların istihdam edilmesi gerektiğini ifade etmiştir.

Avrupa Birliği'nin bazı ülkelerindeki özel güvenlik ve polis mevcutlarının karşılıklı olarak incelendiği "Button & Stiernstedt, 2018, s.400'in" çalışmasında, Almanya, Fransa ve İspanya gibi ülkelerdeki özel güvenlik personel sayısının artarak polis sayısına yaklaştığı görülmektedir. Yazar, polislik konusunda yapılan araştırmalar gibi özel güvenlik konusunda da araştırmaların yapılmasını ve tartışmanın gerekli olduğunu belirtmiştir. Avrupa'da özel güvenlik alanında var olan düzenlemelerin sürekli değişime ihtiyaç duyduğunu ifade etmiştir.

"Özel güvenlik görevlilerinin öz yeterlilik algıları ve örgütsel bağlılık düzeylerinin demografik özellikler açıdan incelenmesi" (Demirci, U. 2022) adlı çalışmasında betimsel tarama desenini kullanmıştır. Araştırmada, Türkiye'de gerçekleştirilen iş birliği kapsamında görev yapan özel güvenlik personeli ile görev yapmayan özel güvenlik personeli arasındaki algı, öz yeterlilik ve örgütsel bağlılık düzeyinin farklı olup olmadığı konusunda yürütülen çalışmanın analizi neticesinde herhangi bir algı farkı olmadığı ve özel güvenlik personelinin öz yeterlilik algısının yüksek olduğu belirlenmiştir. Türkiye'de özel güvenlik görevlileri ile ilgili öz yeterlilik ve algı konusunun yeni çalışılan bir konu olduğuna dikkat çekmiştir.

Şu ana kadar özel güvenlik ile yapılan çalışmalarda genellikle kavramsal çerçeve çizilmiştir. Gerek özel güvenlik şirketlerinde gerekse üniversite bazında verilen eğitimlere bakıldığında kapsamlı ve çeşitli bir eğitim sürecinden geçtikleri görülecektir. Özel güvenlik görevlileri; alışveriş merkezlerinde, hastanelerde, okullarda, spor salonlarında vb. gibi birçok alanda çalışabilmektedir. Çalıştıkları sürede bazen iletişim yetenekleriyle ön plana çıkarken bazen de ikna yeteneğiyle insan psikolojisini anlama konusunda çaba göstermektedirler.

Öte yandan güvenlik görevlileri hakkında genel itibarıyla birçok çalışmada mevcut personel sayısı dikkate alınıp birtakım çıkarımlar yapılmaktadır. Sayısal karşılaştırmalar da dâhil olmak üzere geniş çaplı istatistikî verilere de ihtiyaç bulunmaktadır. Sadece Türkiye içerisinde sayıları 300 bini aşan özel güvenlik görevlileri ile ilgili eksik kalan veriler detaylı araştırmalar yapılmasını da zorlaştırmaktadır. Dolayısıyla yapılan bu çalışma, literatürdeki araştırmalara katkı yapmasının yanında özel güvenlik görevlilerinin yaşantı, deneyim ve mesleki anlamının özüne ulaşmayı amaçlamaktadır.

6. Araştırma Yöntemi

Bu çalışmada nitel araştırma desenlerinden fenomenolojik yöntem kullanılmıştır. Fenomenolojik yöntem, yaşadığımız hayat içerisinde farkında olduğumuz fakat hakkında derinlemesine bilgi sahibi olmadığımız olgulara odaklanır (Yıldırım ve Şimşek, 2016, s.69). Fenomenolojik araştırma, birden fazla kişinin bir kavram hakkındaki yaşanmış deneyimlerin ortak anlamı olarak tanımlanmaktadır (Creswell, 2013, s.77). İnsanların evren içindeki karşılaştıkları fenomenlerle ilgili anlam, algı ve deneyim gibi kavramlarla ilgilenir (Yıldız vd., 2012, s.80). Fenomenolojik araştırma, bireyin bir olguya yüklediği anlamı zengin bir şekilde betimlemektir. Bu yöntemin kullanılmasındaki amaç; özel güvenlik görevlilerinin yaşantılarını, deneyimlerini ve mesleki algılarını anlamlandırmak ve özel güvenlik görevlilerinin mesleki özüne ulaşmaktır. Bu yöntem ile özel güvenlik konusunda yapılmış çalışmalarda sıkça üzerinde

durulan özel güvenlik mesleğinin kavramsal çerçevesi ve hukuksal boyutuyla birlikte mesleki deneyim ve algıların da anlamlandırılması amaçlanmıştır.

Görüşme yapılan katılımcılara çalışma hakkında bilgi verilmiş, konuyu anlamaları sağlanmış ve böylece katılımcı izin formları her bir katılımcı tarafından imzalanmıştır.

Çalışmada özel güvenlik görevlileri ile yapılan görüşmeler dışında literatür taraması da yapılmıştır. Buna ilişkin olarak makaleler, raporlar, tezler ve internet kaynakları incelenmiştir. Ayrıca çalışmada resmî kurumlardan elde edilen istatistikî veriler de kullanılmıştır. Böylelikle çalışma, kapsamlı olarak araştırılmış ve derinlemesine incelenmiştir.

6.1. Veri Toplama Aracı, Katılımcılar ve Verilerin Analizi

Görüşme, nitel araştırma teknikleri içerisinde sıkça kullanılmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2016, s.129). Bireyin duygu, deneyim ve düşüncelerini araştırılan konuyla ilişkisini ortaya çıkarma bakımından görüşmenin bilimsel bir süreç olduğu söylenebilir. Görüşme, aktif bir şekilde birbiriyle iletişim halinde olan iki kişi arasında yaşanan bir etkileşimdir. Görüşme tekniğinde güçlü ve zayıf yönler vardır. Görüşme, istenen şekilde gerçekleşirse güçlü bir teknik olarak karşımıza çıkmaktadır (Tekin ve Tekin, 2006, s.102).

Araştırmada veri toplama tekniği olarak görüşme tercih edilmiştir. Görüşmeler, bireysel ve odak grup görüşmesi olarak 2 farklı şekilde gerçekleştirilmiştir. Bireysel görüşmelerde 6, odak grup görüşmesinde ise 4 kişi olmak üzere toplamda 10 kişi ile görüşmeler yapılmıştır. Görüşmelerde yarı-yapılandırılmış sorular sorulmuş, notlar tutulmuş ve ses kayıtları alınmıştır. Görüşmecilerden alınan ses kayıtları dikkatlice dinlenmiş ve bu kayıtların hepsi yazıya geçirilmiştir. Tutulan notlar ve ses kayıtları bütünlük bir biçimde detaylı incelenmiş ve yaklaşık 15 sayfalık yazılı materyal elde edilmiştir. Daha sonra bu yazılar deşifre edilerek vurgulanan, tekrar edilen ve her bir görüşmecinin konuyla ilgili benzer/aynı ya da farklı olan alıntılarını kendi içerisinde sınıflandırılmıştır. Bu sınıflandırmalardan birbiri ile bağlantılı olanlardan temalar ve sonrasında kodlar oluşturulmuştur. Ortak olan kodlar, aynı temada değerlendirilerek ilgili alıntılarla birlikte çalışmada yer bulmuştur. Böylelikle çalışmanın tematik örüntüsü ortaya çıkmıştır.

Betimsel analiz, sık sık doğrudan alıntılara yer verilerek bulguları düzenleme, neden sonuç ilişkisi kurma, açıklama ve yorumlama amacı taşımaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2016, ss.239-240). Bu çalışmada sistematik bir şekilde toplanan veriler, betimsel bir şekilde analiz edilerek yorumlanmıştır. Ayrıca sık sık doğrudan alıntılara yer verilerek okuyucunun zihninde canlılık kazanması hedeflenmiştir.

Fenomenolojide olguyu yaşamış, deneyimlemiş bireylerle görüşmeler yapılması gerekmektedir. Dolayısıyla katılımcılar amaçlı olarak seçilmiştir. Özel güvenlik görevlilerinin çalışma alanları geniş olduğundan katılımcılar farklı sektörlerde çalışmaktadırlar. Görüşme yapılan katılımcılar; lojman güvenliği, hastane güvenliği, banka güvenliği, botaş güvenliği, okul güvenliği gibi yerlerde çalışmaktadırlar. Katılımcılarla uzun süreli görüşmeler yapılması fenomenolojik araştırmaların temel özelliklerinden biridir. Bu yüzden fenomenolojik araştırmanın bu özelliği göz önünde bulundurularak katılımcılarla 8 ay içerisinde 2 defa görüşmeler yapılmıştır. Bireysel görüşmelerde her bir görüşmeci ile 35 dakika ile 1 saat 10 dakika arasında süren görüşmeler yapılmıştır. Odak grup görüşmesi ise hastanede çalışan özel güvenlik görevlilerinden randevu alınarak hastanenin uygun bir ortamında 1 saat 45 dakika

süren görüşmeler yapılmıştır. Araştırmacı, katılımcılarla uzun görüşmeler yaparak çalışmaya betimsel bir bakış açısı kazandırmayı hedeflemiştir.

Görüşmeye katılan her bir özel güvenlik ve koruma görevlisine, araştırma kapsamında isimlerinin gizli tutulacağı bilgisi verilmiş, araştırılan konu hakkında bilgi verilip konuyu anlamaları sağlanmış ve katılımcı izin formu imzalanmıştır. Araştırma içerisinde katılımcılar özel güvenlik1 (ÖGG1), özel güvenlik2 (ÖGG2)... gibi takma isimlerle ifade edilmiştir.

Tablo 1. *Görüşme Yapılan Katılımcılar ve Görüşme Süreleri*

İSİM	YAŞ	EĞİTİM	İŞYERİ	SÜRE
ÖGG1	43	Lise Mezunu	Botaş Güvenliği	1 saat 10 dakika
ÖGG2	35	Üniversite Mezunu	Lojman Güvenliği	35 dakika
ÖGG3	36	Üniversite Mezunu	Banka Güvenliği	1 saat
ÖGG4	25	Üniversite Mezunu	Okul Güvenliği	40 dakika
ÖGG5	41	Üniversite Mezunu	Hastane Güvenliği	1 saat 45 dakika
ÖGG6	34	Lise Mezunu	Hastane Güvenliği	1 saat 45 dakika
ÖGG7	25	Lise Mezunu	Lojman Güvenliği	1 saat 5 dakika
ÖGG8	36	Lise Mezunu	Lojman Güvenliği	40 dakika
ÖGG9	42	Lise Mezunu	Hastane Güvenliği	1 saat 45 dakika
ÖGG10	36	Lise Mezunu	Hastane Güvenliği	1 saat 45 dakika

7. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu araştırmanın sorusu, özel güvenlik ve koruma görevlilerinin mesleki algılarının ve deneyimlerinin anlamlandırılmasına yönelik olarak ortaya çıkmıştır.

Literatürde özel güvenlik konusunda birçok çalışmaya rastlamak mümkündür. Fakat bu çalışmaların çoğunda özel güvenliğin kavramsal çerçevesi ile hukuksal yönü üzerinde durulmuştur. Kısacası, alan yazında araştırma makalelerinin eksikliği dikkat çekmiştir. Sadece sayısal anlamda verilen karşılaştırmalar ile kavramsal çerçeveler özel güvenlik konusunun derinlemesine inceleme yapılmasını zorlaştırmaktadır. Bu yüzden çalışma, kavramsal çerçeve ve yasal düzenlemelerle birlikte özel güvenlik ve koruma görevlilerinin gözünden mesleki algılarını, deneyimlerini ve yaşantılarını da bütüncül bir şekilde ele alarak fenomenolojik bir desenle araştırma yapmayı planlamaktadır. Bunun sonucunda özel güvenlik ve koruma görevlilerinin gerçek anlamda mesleki hayatlarının görülmeyen ya da bilinmeyen yanlarının ortaya çıkması sağlanacaktır.

8. Araştırmanın Kısıtı

Özel güvenlik ve koruma görevlileriyle ilgili olan bu fenomenolojik çalışma 1 yılı aşkın bir sürede hazırlanarak tamamlanmıştır. Fenomenolojik araştırmanın anlamına uygun olarak görüşmelerin uzun ve tekraren yapılmasına dikkat edilmiştir. Araştırmacı, görüşmelerin hepsini katılımcıların doğal ortamında yani iş ortamında gerçekleştirdiği için (hastane, okul vb.) katılımcılar, araştırmanın sorularına adapte olma ve dikkat sorunu yaşamıştır. Dolayısıyla bu kısıt, araştırmacının, çalışmanın görüşme sürelerinin tam olarak belirtmesinde zorlanmasına neden olmuştur. Bundan sonraki bu tür çalışmalarda söz konusu kısıtın aşılması için görüşme

ortamı konusunda hassas olunmasında fayda bulunmaktadır. Her ne kadar inandırıcılık kavramında doğal ortamın önemi vurgulansa da fenomenolojik araştırmalarda zaman ve ortam ikilisinin birlikte değerlendirilmesi ve araştırmanın buna uygun yürütülmesi önem arz etmektedir.

9.İnandırıcılık

İnandırıcılık, geçerlik ve güvenilirlik kavramlarıyla ilişkilidir (Lincoln & Guba, 1985). Araştırmacının çalışmayı doğal ortamında yürütmesi, görüşmeleri yüz yüze yapması ve konuyu derinlemesine incelemesi geçerlik kavramını oluşturmaktadır (Yıldırım ve Şimşek, 2016, s.270). Bu çalışmada 2 farklı görüşme tekniği kullanılmış, yüz yüze görüşmeler yapılmış ve araştırma doğal ortamında yürütülmüştür. Odak grup görüşmesi hastanenin uygun bir ortamında; bireysel görüşmeler ise lojmanda, bankada, okulda yüz yüze gerçekleştirilmiştir. Kısacası inandırıcılık kavramıyla ilişkili durumlar göz önünde bulundurulmuş ve araştırma buna uygun olarak yürütülmüştür. Ayrıca resmi kurumlardan elde edilen verilere de çalışma içerisinde yer verilerek araştırmanın inandırıcılığı desteklenmiştir.

10.Bulgular

Çalışmanın bu bölümünde özel güvenlik ve koruma görevlileriyle yapılan görüşmelerde genel itibariyle mesleğe yönelik olumsuz algılar ve meslek icra edilirken yaşanan bazı olumsuz deneyimler bulgulanmıştır. Betimsel analizle yürütölen bu çalışma sonucunda belirlenen temalar, kodlar ve doğrudan alıntılarla mesleki algı ve deneyimler açıklanmaya çalışılmıştır. İlgili alıntıların bazıları veri çözümlemesi sonucu oluşan tematik örüntü (tema, kod, alıntı) içerisinde diğer kısmı ise yorumlarla birlikte bu bölümde işlenecektir.

Tablo 2. Veri Çözümleme Sonucu Belirlenen Temalar, Kodlar ve Alıntılar

TEMALAR	KODLAR	ÖRNEK ALINTILAR
1. Özel güvenlik mesleğinin yetki eksiklikleri	Caydırıcılığın olmaması Kısıtlı müdahale	<i>Yasal yetkiler yetersiz. İşimizden oluruz diye korkuyoruz(ÖGG1). Olaylara fazla müdahale edemiyoruz (ÖGG8).</i>
2. Özel güvenlik mesleğine yönelik olumsuz algılar	Önemsenneme Görev hizmeti dışında çalıştırılma	<i>Bize biraz daha değer verilmesini istiyoruz. Kurumumuz bize önem vermiyor. Strese giriyorum. Kurum beni istediği tarafa yönlendiriyor (ÖGG1). Kendi işim dışında okulda bahçe suluyordum. Çimleri biçiyordum. Ara sıra kaloriferlere bakıyordum (ÖGG4).</i>
3. Özel güvenlik personel ihtiyacı	İşsizlikten dolayı mecburi seçim Özel güvenlik talebi	<i>Ekstra bir işim hazır olsun diye bu sertifikayı aldım. Şimdi çalışıyorum. Temel işim tır şoförlüğü (ÖGG1) Özel güvenlikçiler olarak sayımız fazla. Çünkü, ucuza maliyet özel güvenlik. (ÖGG3)</i>

<p>4. Özel güvenlik mesleğinin zorlukları</p>	<p>Uzun çalışma saatleri Güvenliğin can güvenliğinin olmaması Aşağılanma</p>	<p><i>Kendimiz şiddete uğruyoruz. Ses çıkaramıyoruz. (ÖGG1)</i> <i>Olduğun yerde 12 saat dikildiğini say. Öylece dursan da yorucu (ÖGG2).</i> <i>Tartışmalarda güvenlik araya giriyor. Sonra tehdit ediliyor. Darp edilmeye kadar gidiyor. (ÖGG4)</i> <i>Lojmanda çalışıyorum. Mesela biri içeri girse, ‘nereye diyorum’, umursanmıyorum. Umursamaz bir tavırla kısa kısa cevaplar... (ÖGG8).</i></p>
--	--	---

10.1.Özel Güvenlik Mesleğinin Yetki Eksiklikleri

10.1.1.Caydırıcılığın Olmaması, Kısıtlı Müdahale

“Özel güvenlik görevlilerinin temel haklarının çoğu genel güvenlik görevlilerine göre daha az olduğundan, özel güvenlik görevlilerinin statüleri daha düşük görünmektedir.” (Aydın, 2023, s.57). Yetkilerin sınırlı olması özel güvenlik personellerinin dile getirdiği konuların başında gelmektedir. Güvenlik alanında çalışan personeller, güvenlik kelimesinin anlamına ve güvenlik tanımlamalarına göre çalışmak istediklerini belirtmektedirler. Görevleri gereği bazı durumlarda sadece kolluk kuvvetlerine haber ve bilgi verme durumlarından dolayı müdahalelerde geç kalmaktadırlar. Özel güvenlik ve koruma görevlileri bundan dolayı çalışma hayatlarında birtakım sorunlarla karşılaştıklarını ifade etmektedirler.

Mesleklerine yönelik algının, olumsuz düşüncelerden oluştuğu belirten katılımcı bundan dolayı birtakım sıkıntılarla karşılaştığını ifade etmektedir. Özel güvenlik personelleri, isimlerinin gerektirdiği yetkilerle donatılmayı istemektedirler.

Sadece isim olarak özel güvenliğiz. Özel güvenlik tanımına göre görevlendirilmiyoruz. Müdahale etme hakkımız sınırlı. Karşı tarafta bunun bilincinde olduğu için daha büyük sıkıntı çekiyoruz (ÖGG2)

Yasal düzenlemelerde değişiklik olmasını talep eden bazı katılımcılar, bunu görev tanımı genişletmesi olarak ifade etmektedir. Görev tanımının daha caydırıcı düzenlemeler içermesi konusunda devletin yetkili birimlerinden adım atılmasını istemektedirler.

Görev tanımı genişletilmeli. Caydırıcı deniliyor ama yetkiler bir adım ileri taşıyor (ÖGG3)

Özel güvenliğin sorunlarından biri olan yetkilerin sınırlı olması durumu bir eksiklik olarak algılanmaktadır (Aydın, 2023, s.57). Bazı olaylar esnasında özel güvenlik personelleri zor durumlarda kalabilmektedir.

Hastanede çalışıyorum. Doktor ile vatandaş tartıştığı zaman doktor fazla müdahale etmemizi bekliyor. Biz önleyiciyiz. Bu defa her iki tarafta da sıkıntı yaşıyoruz (ÖGG5).

Karşılıklı sorun yaşayan iki kişi arasında güvenliği sağlama, önleme, kolluk kuvvetine haber verme ve olayın çözümü için çaba sarf eden özel güvenlik görevlileri, her iki taraftan da sözlü baskıya maruz kalmaktadır. Ancak yasal yetkilerin el verdiği ölçüde sınırlı müdahale ile sorunun çözümüne ilişkin adımlar atabilmektedir.

10.2.Özel Güvenlik Mesleğine Yönelik Olumsuz Algılar

10.2.1. Önemszenmeme, Görev Hizmeti Dışında Çalıştırılma

Özel güvenlik ve koruma görevlileri yaptıkları işin başkaları tarafından değersiz görüldüğünü ve önemszenmediğini ifade etmektedirler. Görev dışı işlerde çalıştırılmalarının, işlerine yoğunlaşamama gibi sorunları beraberinde getirdiklerini belirtmektedirler. Danışma, yönlendirme, evrak işleri gibi iş tanımlarının dışında birçok ek işi de yaptıkları görüşmelerde sıkça dile getirilmiştir. Var olan bu tür durumların hem mesleki zafiyete hem de mesleki aidiyete zarar vereceğini söyleyebiliriz.

Özel güvenlik personelleri mesleklerine yönelik bu algının zaman içerisinde kendilerini strese soktuğunu ifade etmektedirler. Görüşme yapılan katılımcılardan (ÖGG1):“*Kurumumuz bize önem vermiyor.*” diyerek mesleki aidiyet duygusunun olgunlaşmadığı bir ortamda çalıştığını dile getirmektedir. Herhangi bir meslek grubunda çalışan bir personelin mesleki aidiyet duygusu, örgütsel bağlılıkla yakından ilişkilidir. Aidiyet duygusuyla hareket eden personeller, bağlı bulunduğu organizasyonun etkinliği ve verimliliği yararına bir durumun ortaya çıkmasını sağlamaktadır (Koç, 2009, s.201). Dolayısıyla yukarıda verilen alıntıdan da görüleceği üzere mesleki aidiyet duygusunun zayıf olduğu bir ortamda çalışan personelin örgütsel bağlılığı olumsuz etkilenmektedir.

Basitleştirilmiş bir meslek yapıyoruz, Ciddiye alınmıyoruz. Daha önce bankada çalışıyordum. Danışma ve yönlendirme de yapıyordum (ÖGG8).

Özel güvenlik ile ilgili herhangi bir sorun olsa kolluk kuvveti geç geliyor. Ama bir polis dışarıda bir sorun yaşasa bütün emniyet oraya gider (ÖGG9).

Özel güvenlik personelleri bireyler arası iletişimde istenmeyen, hoş olmayan üslupların kendilerine karşı kullanılmasından yakınmaktadırlar. Aşağılayıcı veya küçük düşürücü olumsuz söylemlerle sık sık karşılaştıklarını ve bu durumun kendilerini psikolojik açıdan kötü etkilediğini belirtmektedirler.

Direkt işimizi yapmıyoruz. Mesela okulda çalışan bir arkadaşımın yazları komple okul boyamakla geçti. Temizlik yapmakla görevlendirildi. Getir götür işleri, evrak... Bir nevi ofis çalışanı gibi... Mesleğimize karşı aşağılayıcı bir tavır var. Alt tarafı güvenlik... Sen kim oluyorsun gibi cevaplarla sık sık karşılaşıyoruz. Yöneticini çağır gibisinden(ÖGG2).

Bir personelin yaptığı işin toplum tarafından değerli görülmesi mesleki algıyı olumlu yönde etkilemektedir (Akgöz ve Samatova, 2020, s.12). Özel güvenlik personelleri mesleki algının olumsuz olduğunu, özel güvenliğin sadece ayakta dikilen bir meslek personeline ibaret olduğu görüşünün birçok kesim tarafından algılandığını ve bundan dolayı ekstra işlerin özel güvenlik personeline yaptırılmaya çalışıldığı dile getirilmiştir. Özel güvenlik personeli, çalıştığı kurumda eksiklik ve tıkanıklık nerde varsa orada görevlendirildiğinin altını çizmektedir.

Çalıştığımız kurumda sadece özel güvenlik olarak çalışmıyoruz. Kurum yetkilisi daima personel sıkıntısının olduğu görev dışı hizmetlerde destek isteyebiliyor. Özel güvenlik bazen çaycı bazen şoför olabiliyor. Eksiler artıların önüne geçince iş hevesim bitiyor. Meslek anlamsız oluyor. Yıpranıyoruz. Her şey bizden bekleniyor (ÖGG3).

Her zaman farklı görevler verirler. Bize: “orda dikilip ne yapıyorsun ki, boş boş duruyorsun” diyorlar (ÖGG2).

Olumsuz söylemlerin sıkça kullanıldığını ifade eden bir diğer görüşmeci de mesleklerinin toplum tarafından “sanki hiçbir iş yapmadıkları ve sürekli ayakta boş durmaktan ibaret olduğu” algısının yaygın olduğunu dile getirmiştir.

10.3.Özel Güvenlik Personel İhtiyacı

10.3.1.Özel Güvenlik Talebi, İşsizlikten Dolayı Mecburi Seçim

Küreselleşme, birçok alanda olduğu gibi güvenlik alanında da bazı değişimlere neden olmuştur. Güvenlik alanındaki değişimler, personel ihtiyacını ortaya çıkarmıştır. Özellikle güvenlik alanında aktif olarak çalışan özel güvenliğin sayıları yüzbinlere ulaşabilmektedir. Durum böyle iken personel ihtiyaçları da artarak devam etmektedir. Yapılan görüşmelerde iş bulamayan ya da yaptığı işlere ek olarak aldıkları sertifika ile özel güvenlik ve koruma görevlisi olan birçok kişiye rastlanmıştır.

İş bulamadığımdan dolayı bu işi yapıyorum (ÖGG2).

İş imkânı az olduğu için özel güvenlik işini yapıyorum. Bazıları diyor ki üniversite mezunu iş bulamamış, gelmiş bu işi yapıyor (ÖGG4).

Daha iyi bir iş bulursam hemen bırakıp giderim (ÖGG6).

Müzisyenim ama aynı zamanda özel güvenlik işi de yapıyorum (ÖGG7).

Ben çaycı iken özel güvenlik oldum. Ama bu muydu bu kadar peşinden koştuğum meslek diye söylediği anlar olmuştur (ÖGG9).

Görüşme yapılan katılımcılardan bazıları hem özel güvenlik görevi yapmakta hem de başka bir işle ilgilenmektedir. Bazı katılımcılar ise yaptığı işi bırakıp özel güvenlik personeli olmaya karar vermiştir. Özel güvenlik mesleğine başlamadan önceki algı ile mesleğe girdikten sonraki meslek algısının değiştiği görülmüştür.

10.4.Özel Güvenlik Mesleğinin Zorlukları

10.4.1. Aşağılanma, Uzun Çalışma Saatleri, Güvenliğin Can Güvenliğinin Olmaması

Güvenliğin can güvenliğinin olmaması... Görüşmelerde dikkat çeken cümlelerin başında gelen bu ifade ile aslında kişinin her zaman önceliğinin kendi can güvenliğinin olmasına dikkat çekilmek istenmiştir. Özel güvenlik görevlileri, yıpratıcı ve uzun çalışma saatlerine ek olarak kendilerine yönelik hakaret, küfür gibi birçok olumsuz söylemle karşılaştıklarını belirtmektedirler. Bundan dolayı özel güvenlik personellerinin bu tür durumlarda fiziki ve psikolojik sorunlar yaşadıklarını söyleyebiliriz.

Yıpratıcı ve yorucu bir vardiya sistemimiz var (ÖGG2).

Kimsin, seni buradan aldırırım, adını ver, gibi çeşitli hakaretlere uğruyoruz. Bize 50 kişi bıçakla saldıranlar oldu (ÖGG5).

Hedef halindeyiz. Ekstra 1 saat çalıştığımız zamanlar oluyor. Bir şikâyette, bir ihbarda can güvenliği zafiyetimiz %100. (ÖGG3)

Mesleğe önyargı var. Küfür edenler bile var (ÖGG6).

Görüşme yapılan katılımcılardan çoğunun ifade ettiği durumlardan biri de özel güvenlik ve koruma mesleğine karşı olan olumsuz düşüncelerdir. Bu olumsuz düşünceler, özel güvenlik personeline karşı önyargılı olunmasına neden olmaktadır. Kişilik haklarına kadar varan söylemler özel güvenlik görevlilerini olumsuz etkilemektedir.

SONUÇ

Özel güvenlik ve koruma görevlileriyle ilgili olan bu fenomenolojik çalışma 1 yılı aşan bir sürede derinlemesine incelemeler yapılarak hazırlanmıştır. Buna yönelik olarak bu araştırmada; resmi verilerden yararlanılmış, görüşmeler bireysel ve odak grup şeklinde doğal ortamında yürütülmüş ve betimsel analiz yöntemi ile yorumlanmıştır. Fenomenolojik araştırmanın anlamına uygun olarak görüşmelerin uzun süreli yapılmasına araştırmacının kısıtı bölümünde yer verilen açıklamalar dâhilinde dikkat edilmiştir.

Araştırma kapsamında incelenen çalışmalarda, özel güvenlik ve koruma görevlileri ile ilgili genellikle kavramsal, hukuksal ve sayısal yönden değerlendirmeler içerdiği ve bu şekilde araştırmaların yürütüldüğü görülmüştür. Literatürdeki bazı çalışmalar (Çayırbaş, 2013), (Alpkutlu, 2017), (Efe, 2018), (Söker, 2019) sonucundaki veriler ile bu araştırma sonucunda ulaşılan verilerden “özel güvenlik mesleğinin işsizliği azalttığı ve düşük maliyetli olduğu” arasında bir tutarlılık olduğu görülmüştür.

Özel güvenlik ile ilgili yapılan araştırmalar mesleğin gerçek anlamını ortaya çıkarması açısından eksik kalmaktadır. Dolayısıyla sadece sayısal veriler üzerinden çıkarımlar yapmak bir meslek hakkında doğru ve güvenilir sonuçlar elde edilmesine engel olmaktadır. Türkiye’de hem devlet kurumlarında hem de özel kurumlarda çalışabilen özel güvenlik ve koruma personellerinin mesleki algıları, üzerinde önemle durulması gereken konulardan biridir.

Özel güvenlik mesleğini icra eden personeller, yasaların el verdiği ölçülerde görev tanımlarına uygun olarak çalışmaktadır. Hukuki düzenlemelerin yanı sıra araştırma kapsamında eksik kalan bazı durumların varlığı yapılan görüşmeler sonrasında net bir şekilde ortaya çıkmıştır. Özel güvenlik personellerinin mesleki yıpranmalarına neden olan olumsuz algı ve davranışların sebeplerinin araştırılması ve buna yönelik çözüm üretilmesi gerekmektedir.

Araştırma kapsamında yapılan tüm görüşmeler ile özel güvenlik ve koruma görevlileri ile ilgili verilen sayısal bilgilerden de anlaşılacağı üzere özel güvenliğin gitgide büyüyen bir sektör haline geldiği görülmektedir. Bu kadar geniş ve farklı kurumlarda çalışabilen özel güvenlik personellerinin mesleki hayatlarının özüne ulaşmak açısından buna benzer çalışmaların artması önerilmekte ve bir farkındalık oluşturulması hedeflenmektedir. Ayrıca bu çalışma, literatüre bilimsel bir zenginlik ve farklı bir bakış açısı kazandırmasının yanı sıra bundan sonraki çalışmaların daha bütüncül bir yaklaşımla ele alınmasına katkı sağlayabilir.

Özel güvenlik görevlileriyle yapılan görüşmeler sonucunda temalar ve kodlar oluşturularak çalışmanın tematik örüntüsü ortaya çıkarılmıştır. Araştırılan konu bağlamında, özel güvenlik personelleri genel olarak; yasal yetkilerin yetersiz olduğunu, mesleklerine yönelik olumsuz algı ve söylemlerin olduğunu, iş ihtiyacından dolayı bu mesleği seçtiklerini ve mesleğin zorluklarından dolayı yıprandıklarını belirtmişlerdir.

Görüşmeler sonucunda ulaşılan bulgular, araştırmanın amacının ortaya çıkmasını sağlamıştır. Katılımcılar, mesleklerine yönelik algıyı ve yaşadıkları deneyimleri anlatırken iş hayatlarının bu olumsuz düşüncelerden dolayı ciddi derecede etkilendiğini dile getirmişlerdir.

KAYNAKÇA

- Acun, S. (2018). *Özel Güvenlik Teşkilatı: Türkiye Örneği*. [Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi
- Ağırkaya, İ. (2019). *Özel Güvenlik Çalışanlarının İş Güvenliği Açısından Maruz Kalabileceği Psikososyal Faktörler ve Stres*. [Yüksek Lisans Tezi, Üsküdar Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi
- Akgöz, E. & Samatova, G. (2020). Turizm sektöründe mesleki algı ile mesleki bağlılık arasındaki ilişkinin demografik özelliklere göre incelenmesi. *Balkan Sosyal Bilimler Dergisi*, 9(17), 5-13.
- Alpkutlu, M. (2017). *Türkiye’de Özel Güvenlik Politikasının Analizi*. [Doktora Tezi, Polis Akademisi]. YÖK Tez Merkezi
- Aydın, M. A. (2023). *Özel Güvenlik Hizmetleri Sektöründe Mobbingin Değerlendirilmesi ve Bir Özel Güvenlik Kurumunda Uygulama*. [Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Yeni Yüzyıl Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi
- Bektaş, Ö. (2019). *Özel Güvenlik Görevlilerinin Çalışma Yaşamı Kalitesi Ve İşten Ayrılma Niyeti İlişkisi Üzerine Bir Araştırma*. [Yüksek Lisans Tezi, Kırklareli Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi
- Button M. & Stierstedt P. (2018). Comparing Private Security Regulation In The European Union, *Policing And Society*, 28(4),398-414, Doi: 10.1080/10439463.2016.116624 <https://www.tandfonline.com/doi/full> erişim
- Coess, (2021). <https://www.coess.org/about.php?page=history>
- Creswell, W. J. (2013). *Nitel Araştırma Yöntemleri: Beş Yaklaşımına Göre Nitel Araştırma Deseni*. (M. Bütün ve S.B. Demir, Çev.). Siyasal Kitabevi.
- Çayırağası, F. (2013). Özel Güvenlik Sektöründe Çalışanların Örgütsel Bağlılık, İş Motivasyonu, İş Performans Düzeyleri Ve Bir Uygulama, *Elektronik Mesleki Gelişim ve Araştırmalar Dergisi*, 1(1), 34-53.
- Demirci, U. (2022). Özel Güvenlik Görevlilerinin Öz Yeterlilik Algıları Ve Örgütsel Bağlılık Düzeylerinin Demografik Özellikler Açısından İncelenmesi: Elazığ Kaan Proje Çalışanları Örneği, *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi* 36(1), 50-62.
- Doğan, G. M.(2019). *Özel Güvenlik Teşkilatında Eğitim Olgusu: Özel Güvenlik Eğitim Kursları Ve Meslek Yüksek Okullarındaki Özel Güvenlik ve Koruma Bölümleri*. [Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Gelişim Üniversitesi]. YÖK Tez Merkezi
- Efe, N. M. (2018). Türkiye’de Yönetim Fonksiyonları Açısından Özel Güvenlik Hizmetlerinin Örgütlenmesi, *Assam Uluslararası Hakemli Dergi*, 5(10), 37-45.
- Emniyet Genel Müdürlüğü, (2021). <https://www.egm.gov.tr/ozelguvenlik/ozel-guvenlik-gorevlilerinin-asi-randevulari-hk>
- Erdem, Ç., Yıldız, C. & Bütüner, Ö. S. (2012). Fenomenografik Araştırma Yöntemi. *Necati Bey Eğitim Fakültesi Elektronik Fen ve Matematik Eğitimi Dergisi. Karadeniz Teknik Üniversitesi*. 6 (2), 77-102.
- Güvenlik Servisleri Organizasyon Birliği Derneği, (2021). <http://gusod.com.tr/gusod-hakinda>
- Koç, Hakan (2009). Örgütsel Bağlılık ve Sadakat İlişkisi, *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 8(28), 200-211.
- Kontos, Alexis P. (2004), Private security guards: Privatized force and state responsibility under international human rights law. *Non-state actors&International Law*, 4(3), 199-238.
- Lincoln, Y. S. & Guba, E. G. (1985), *Naturalistic Inquiry*. Beverly Hills. CA Sage.
- Mil, İ.H. (2014). Türkiye’de Özel Güvenlik Sistemi ve Yönetimi, *İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi*, 4(1), 117-134.
- Örki, H. (2019). Özel Güvenlik, Piyasa ve Yönetimsellik: Eskişehir Örneği. Doktora Tezi. Anadolu Üniversitesi. Eskişehir, pp. 1-409.
- Özel Güvenlik Haber, (2021). <https://www.ogghaber.net/haber-ozel-guvenlik-sektoru-buyuyorturkiyede-ozel-guvenlik-gorevlisi-sayisi-kac-7203.html>.
- Söker, Hasan (2019). *Havalimanı Çalışanları Üzerinde Özel Güvenlik Hizmet Kalitesi Algısının Ölçülmesi*. [Yüksek Lisans Tezi, Beykent Üniversitesi], YÖK Tez Merkezi.
- Strom, K., Berzofsky, M., Shook-Sa, B., Barrick, K., Daye, C., Horstmann, N. & Kinsey, S. (2010). *The private security industry: A review of the definitions, available data sources, and paths moving forward literature review and secondary data analysis*. Bureau of Justice Statistics. 5188 sayılı Özel Güvenlik Hizmetlerine Dair Kanun (2004). T.C. Resmi Gazete.

- Tangör, B. & Yalçınkaya, H. (2010). Güvenlik Yönetişimi Çerçevesinde Özel Askeri Şirketler, *Uluslararası İlişkiler Dergisi*, 7(25), 127-154.
- Tekin, H.H. & Tekin H. (2006). Nitel Araştırma Yönteminin Bir Veri Toplama Tekniği Olarak Derinlemesine Görüşme, *İstanbul Üniversitesi Sosyoloji Dergisi*.3(13),101-116.
- Türkiye Odalar ve Borsalar Birliği (2014). *Türkiye Özel Güvenlik Hizmetleri Meclisi Sektör Raporu*. Ankara. 1-54.
- Uçkun, G. C., Yüksel, A.& Demir, B.(2012). Özel Güvenlik Sektörünün Türkiye'deki Rolü ve Dünya'daki Konumu, *Electronic Journal of Vocational Colleges*, 2(2),22-30.
- Van Steden, R. & Sarre, R. (2007). The Growth Of Private Security: Trends İn The European Union, *Security Journal*, 20(4), 222-235.
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2016). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara. Seçkin Yayıncılık.